

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

PUSZCZYKI i PUSZCZAKI

Marcelina Jarnuszkiewicz

Wydawałoby się oczywiste, że nazwa jednej z najczęściej spotykanych w Polsce sów – słowo PUSZCZYK – pochodzi od wyrazu PUSZCZA. PUSZCZYK to byłby taki ptak – „taki pan sowa” – który mieszka w puszczy. Sęk w tym, że w puszczy (a dawniej: na puszczy) mieszka wiele, wiele, wiele ptaków, w tym również sów, a więc nie można uznać, że „puszczolubność” jest wyróżnikiem PUSZCZYKA. Dużo bardziej prawdopodobne jest zatem, że PUSZCZYK wziął swoją nazwę od odgłosu, który wydaje. Grube, niskie hu, huuu...! może brzmieć też jak pu, puuu...! Dawniej – a i do dziś w niektórych gwarach – PUSZCZYK nazywany był puszczem, pużcem lub pużykiem, zaś wydawany przez niego odgłos – pohukiwaniem lub puczeniem (tylko w gwarach).

PUSZCZAK to zupełnie już dziś nieużywane określenie mieszkańca PUSZCZY, inaczej: PUSZCZANINA. I PUSZCZAK, i PUSZCZANIN z całą pewnością pochodzą zatem od wyrazu PUSZCZA. PUSZCZAKAMI – zapisywanymi wielką literą – nazywano także Kurpiów, czyli mieszkańców dwóch szczególnych puszczy: Puszczy Białej i Puszczy Zielonej. „Nie wynarodowią się Puszczażki, bo zbyt żywą jest u nich pamięć świetnej przeszłości, a potem krwawych walk o niepodległość” [„Iskra” 1903/1] – tak o Kurpiach żyjących na Kurpiach pisano na początku ubiegłego wieku.